

ACTIEPLAN MANTELZORG

gemeente
Rijssen-Holten 

2017-2018

Inleiding

Informele zorg wordt steeds belangrijker in zorg en ondersteuning. Gemeenten hebben hier een grote verantwoordelijkheid in gekregen. Het kabinet wil dat gemeenten en zorgprofessionals bij zorg en ondersteuning meer letten op de mogelijkheden voor informele zorg en dat gemeenten meer aandacht hebben voor de ondersteuning die mantelzorgers en vrijwilligers nodig hebben.

De gemeente Rijssen-Holten heeft de ondersteuning en waardering van mantelzorgers hoog in het vaandel staan en wil daarom aan de slag met betrokken organisaties en personen om mantelzorgers zo goed mogelijk in staat te stellen om hun waardevolle zorg te blijven uitvoeren. Wij willen, vanuit de visie op de transformatie, beter aansluiten op de leefwereld van de mantelzorgers en het ondersteuningsaanbod meer en meer afstemmen op de wensen en behoeften van mantelzorgers. Dit doen we in samenwerking met maatschappelijke partners en mantelzorgers zelf.

De missie van de gemeente Rijssen-Holten luidt daarom als volgt:

De gemeente gaat in samenwerking met lokale zorg- en welzijnsinstellingen en met betrokkenheid van burgers en mantelzorgers vraaggericht zorgdragen voor ondersteuningsaanbod mantelzorg. Uit dat aanbod zullen mantelzorgers vanuit hun eigen behoefte en met behoud van de eigen regie zelfstandig een keuze kunnen maken uit een aanbod waar mantelzorgers ook zelf invloed op hebben. Daarnaast wil de gemeente ook zelf de mogelijkheden benutten om mantelzorgers te ondersteunen, binnen het Wmo-beleid, maar ook als werkgever.

Om uitvoering te geven aan deze missie is dit Actieplan Mantelzorg 2017-2018 opgesteld. Het Actieplan bestaat uit vijf speerpunten waar de komende twee jaar uitvoering aan zal worden gegeven. Het actieplan geeft aan waar we als gemeente op gaan inzetten. De 4 V's, vinden, versterken, verlichten en verbinden, die door het ministerie van VWS zijn opgesteld als uitgangspunten voor lokaal beleid vormen de basis van de speerpunten uit het Actieplan Mantelzorg 2017-2018. Per speerpunt is benoemd op welke V wordt ingezet.

In samenwerking met betrokken organisaties zullen concrete afspraken worden gemaakt en activiteiten worden uitgevoerd die bijdragen aan het bereiken van deze doelstellingen. De gemeente richt zich minder op het proces en meer op het eindresultaat.

De vijf speerpunten worden hierna besproken:

1. Communicatie: informatie moet bereikbaar en toegankelijk zijn voor iedere inwoner van Rijssen-Holten
2. Laagdrempelige en bereikbare ondersteuning
3. Preventie, vroeg signalering en bewustwording bij gemeente en maatschappelijke organisaties
4. Maatwerk
5. Waardering van mantelzorgers

1. Communicatie: informatie moet bereikbaar en toegankelijk zijn voor iedere inwoner van Rijssen-Holten

4V: Vinden

Het vinden van mantelzorgers is een belangrijke voorwaarde om te kunnen versterken, verlichten en verbinden. Wij willen graag mantelzorgers vinden en bereiken om onze dienstverlening bij hen onder de aandacht te brengen. Maar op het moment dat een mantelzorger zelf op zoek is naar informatie moet deze ook toegankelijk en bereikbaar zijn voor mantelzorgers. Daarnaast willen we ook mensen die niet van zichzelf weten dat zij mantelzorgers zijn bereiken. Dit betekent dat de informatie die door de gemeente en partnerorganisaties wordt verspreid moet aansluiten bij de belevingswereld van de mantelzorgers. Informatie moet compleet en makkelijk vindbaar zijn voor een ieder. Naast lokale of regionale organisaties kunnen ook landelijke organisaties, zoals zorgverzekeraars, ondersteuning of verlichting bieden. Ook dit aanbod vormt onderdeel van informatie die bekend moet zijn bij mantelzorgers, waar mogelijk kunnen hier afspraken met partijen over worden gemaakt.

Het doel is om de bekendheid en herkenning van mantelzorg, mantelzorgers en zo breed mogelijke mantelzorgondersteuning te vergroten. De vindbaarheid van de informatie is van groot belang om mensen van de juiste informatie te kunnen voorzien. De informatie moet gezien de diversiteit onder mantelzorgers zowel digitaal als fysiek beschikbaar zijn.

Dit betekent dat:

- De op dit moment beschikbare informatie op de gemeentelijke websites kritisch wordt bekeken, aangepast en uitgebreid waar nodig
- De vindbaarheid en bereikbaarheid van de informatie wordt verbeterd
- Ketenpartners en vindplaatsen van mantelzorgers worden voorzien van foldermateriaal over de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning

2. Laagdrempelige en bereikbare ondersteuning

4V: Vinden, Versterken, Verbinden

Steeds meer informatie en dienstverlening gaat via het internet. Een steeds groter deel van de samenleving heeft toegang tot dit medium en zoekt op internet zelf naar hulp. Onder de doelgroep van mantelzorgers zijn ook veel ouderen die zorgen voor bijvoorbeeld hun partner. Een digitaal informatiepunt is voor deze groep niet toereikend. Er moet ook een fysiek punt zijn waar mensen hun vragen op een informele manier kunnen stellen. Laagdrempelig en bereikbaar zijn sleutelwoorden voor de gemeente Rijssen-Holten. Er zijn meerdere organisaties, naast de gemeente, waar mensen terecht kunnen met hun vragen over mantelzorg, zoals de Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, de Stichting Mantelzorghulp en (later) de cliëntondersteuning. Cliëntondersteuning is in de toekomst de plek waar mensen met vragen over alle leefgebieden terecht kunnen. Hier zal dus ook nadrukkelijk aandacht zijn voor laagdrempeligheid, bereikbaarheid en samenwerking met ketenpartners.

In samenwerking met betrokken organisaties zal worden onderzocht hoe deze punten zichtbaarder, bekender en beter bereikbaar zijn voor zowel inwoners als maatschappelijke organisaties. Een goede afstemming, duidelijke communicatie en een duurzame samenwerking tussen alle partijen dragen bij aan een integrale benadering van mantelzorgers en hun wensen en behoeften. Ook hier nemen de eigen kracht en het sociale netwerk van de mantelzorger een belangrijke plek in. Een middel wat hieraan bijdraagt is OZO-verbindzorg. Het is een systeem wat voor de cliënt en de mantelzorger altijd bereikbaar is en waar de niet-spoedeisende vragen in een veilige, vertrouwde omgeving op een snelle en effectieve manier kunnen worden gesteld.

Niet alleen (professionele) organisaties kunnen informatie, advies of ondersteuning bieden. Ook andere mensen, die in een zelfde situatie zitten of gezeten hebben, kunnen via lotgenotencontact ondersteuning bieden. Dit is een laagdrempelige manier waarbij mensen met elkaar in contact komen en elkaar verder kunnen helpen.

Het doel is om laagdrempelige ondersteuning dichtbij mantelzorgers te organiseren, samenwerking te zoeken, verbindingen te leggen en gebruik te maken van de kennis en expertise van inwoners voor inwoners.

Dit betekent dat:

- Wordt onderzocht hoe de organisaties die zich bezig houden met mantelzorgondersteuning kunnen worden versterkt en gepromoot, zodat zij laagdrempelig en bereikbaar zijn voor inwoners
- De verbinding tussen mantelzorgers en OZO-verbindzorg wordt gelegd
- Wordt onderzocht hoe invulling gegeven kan worden aan lotgenotencontact, zowel digitaal als fysiek

3. Preventie, vroeg signalering en bewustwording bij gemeente en maatschappelijke organisaties

4V: Vinden, Versterken, Verlichten

Mantelzorgers zijn naast mantelzorger ook werknemer, collega, vriend, familie, leerling of vrijwilliger. Dit laat zien dat er naast de zorgbehoevende nog veel meer partijen en organisaties zijn die een beroep doen op of te maken hebben met een mantelzorger. Al deze partijen hebben een gemeenschappelijk belang: een goede gezondheid, de inzet of aanwezigheid van deze persoon. En ook de gemeente Rijssen-Holtten heeft belang bij een vitale samenleving, waar zo min mogelijk een beroep moet worden gedaan op professionele, specialistische zorg waar dit kan worden voorkomen. In de keukentafelgesprekken is de mantelzorger niet alleen een zorgverlener, er moet ook nadrukkelijk aandacht zijn voor de wensen en behoeften van de mantelzorger om te voorkomen dat diegene zelf zorgvrager wordt.

Preventie en een vroege signalering van signalen die duiden op (dreigende) overbelasting van mantelzorgers is cruciaal. In lijn met de transformatie in het sociaal domein willen we hier als gemeente actief op inzetten.

We staan hierin niet alleen. We zullen samen met maatschappelijke organisaties (zoals scholen, werkgevers, verenigingen, huisartsen) moeten onderzoeken wat er mogelijk is zodat we zo vroeg mogelijk kunnen reageren op signalen van (dreigende) overbelasting doordat organisaties zelf maatregelen te nemen die de mantelzorger kunnen ontlasten of door de mantelzorger te wijzen op ondersteuningsmogelijkheden. Een mooi voorbeeld van samenwerking en preventie is de organisatie van een informatieavond over mantelzorg en dementie vanuit maatschappelijke organisaties, waar de gemeente medewerking en financiering aan verleent.

Onder de totale groep mantelzorgers in de gemeente Rijssen-Holtten zijn categorieën te onderscheiden die vragen om een specifieke vorm van ondersteuning of benadering. Voorbeelden zijn jonge mantelzorgers en tweeverdieners. Het groeiende aantal tweeverdieners in combinatie met het langer thuis wonen van ouderen kan in de toekomst bijvoorbeeld een probleem in 'vraag en aanbod' opleveren. Ook jonge mantelzorgers komen vaker voor en moeten tijdig geïnformeerd of ondersteund worden, om overbelasting en uitval te voorkomen. Preventie kan hier een belangrijke rol spelen in samenwerking met bijvoorbeeld werkgevers en scholen.

Werkgevers nemen een belangrijke en speciale positie in. De combinatie van werk en mantelzorg komt steeds vaker voor. De gemeente Rijssen-Holtten is een mantelzorgvriendelijke werkgever. Vanuit deze positie wil de gemeente een voortrekkersrol op zich nemen als het gaat om de combinatie van werk en mantelzorg. In samenwerking met de werkgevers en werkgeversverenigingen gaan we op zoek naar mogelijkheden om vorm te geven aan mantelzorgvriendelijk werken.

Het doel is om een samenleving te creëren waarin mensen en organisaties alert zijn op signalen van overbelasting van mantelzorgers om hen heen en waarin men ook weet waar zij ondersteuning kunnen vinden. We willen de bewustwording vergroten en actief vormgeven aan preventie en vroeg signalering om zo (dreigend) overbelaste mantelzorgers snel te herkennen.

Dit betekent dat:

- De verbindingen met ketenpartners worden versterkt of opgestart door in gesprek te gaan en afspraken te maken over hun rol binnen het thema mantelzorg
- Informatiebijeenkomsten over het thema mantelzorg vanuit de gemeente worden gestimuleerd en ondersteund waar mogelijk
- Er aandacht wordt gevraagd voor en besteed aan specifieke doelgroepen, zoals jonge mantelzorgers en werkende mantelzorgers

4. Maatwerk

4V: Verlichten

Als gemeente willen wij graag vraaggericht werken en aansluiten bij de wensen en behoeften van de mantelzorgers zelf. In Rijssen-Holten is een breed aanbod voor mantelzorgondersteuning beschikbaar waarmee in veel gevallen tegemoet gekomen wordt aan de vraag van mantelzorgers. Er moet ruimte zijn voor consulenten en regisseurs om op zoek te gaan naar oplossingen buiten het reguliere aanbod. Deze zoektocht naar maatwerk past binnen de visie op transformatie in het sociale domein. Maatwerk waarin iedere situatie afzonderlijk beoordeeld wordt en dat mantelzorgers die zich in een soortgelijke situatie bevinden een verschillende oplossing wordt geboden

De komende twee jaar gaan we benutten om te experimenteren in de zoektocht naar maatwerkoplossingen. Hiervoor gaan we in gesprek met professionals die mantelzorgondersteuning bieden om te onderzoeken in hoeverre vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Daarnaast gaan we in gesprek met mantelzorgers en hun sociale netwerk om hun wensen en behoeften te achterhalen. Bijvoorbeeld in de vorm van een pilot waarin we keukentafelgesprekken voor de mantelzorgers organiseren. Deze gesprekken leveren ook informatie op over een aansluiting tussen vraag en aanbod wat betreft mantelzorgondersteuning. Op basis van deze gesprekken kunnen we direct gericht ondersteuning inzetten en in samenwerking met betrokken organisaties de ondersteuning aanpassen en uitbreiden zodat we nog beter aansluiten bij de vraag van mantelzorgers.

Het doel is om meer en meer op zoek te gaan naar de best passende oplossing voor elke burger met een ondersteuningsvraag die past bij zijn of haar situatie, zonder gehinderd te worden door geldende regels of gebruiken.

Dit betekent dat:

- Het gesprek wordt aangegaan met betrokken organisaties, personen en mantelzorgers over de aansluiting van vraag en aanbod
- Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe werkwijzen om de best passende ondersteuning te kunnen bieden aan mantelzorgers

5. Waardering van mantelzorgers

4V: Vinden, Versterken, Verlichten

De gemeente Rijssen-Holten hecht veel waarde aan de mantelzorgers die actief zijn in haar gemeente. De gemeente geeft via het Schouderklopje lokaal invulling aan het mantelzorgcompliment. Bij iedere uitreiking van een mantelzorgcompliment wordt een gesprek gevoerd door de SVT Ov met de mantelzorger. Dit sociale en persoonlijke element heeft naast waardering ook een signalerende functie. In een dergelijk gesprek kan iemand direct van informatie of advies worden voorzien, of op ondersteuningsmogelijkheden gewezen worden. Ook levert het ons waardevolle informatie op over de wensen en behoeften van de mantelzorgers. Het Schouderklopje is geen financiële tegemoetkoming van de kosten die worden gemaakt door een mantelzorger, maar een blijk van waardering.

Wij willen tot een passende ondersteuning komen voor zoveel mogelijk mantelzorgers in Rijssen-Holten. Het uitreiken van een mantelzorgcompliment is een effectief middel om mantelzorgers te bereiken en met hen in gesprek te gaan, zo is de laatste jaren gebleken. Desondanks zijn er nog veel mantelzorgers die geen gebruik maken van het Schouderklopje en dus niet bekend zijn bij ons of de SVT Ov. Om meer mensen te bereiken met het Schouderklopje willen we de regeling uitbreiden, door het mogelijk te maken dat een zorgbehoevende een mantelzorger kan voordragen voor een mantelzorgcompliment. Daarnaast willen we ook via kleinere, onverwachte waarderingsacties onze waardering laten zien en mantelzorgers wijzen op het Schouderklopje en de mogelijkheden tot ondersteuning. De hoogte van het compliment (€50,-) en de wijze waarop deze wordt uitgereikt (een persoonlijk gesprek met de mantelzorger) wijzigen niet ten opzichte van de regeling van 2016.

Het doel is om via het mantelzorgcompliment onze blijk van waardering te uiten richting de mantelzorgers en in contact te komen met mantelzorgers. We willen zoveel mogelijk mantelzorgers bereiken met het Schouderklopje, zodat wij de mantelzorgers weten te vinden, maar dat zij de weg naar ondersteuning ook beter weten te vinden. De voorgestelde aanvulling op de huidige regeling maakt dit mogelijk.

Dit betekent dat:

- de regeling voor het aanvragen van het Schouderklopje wordt uitgebreid.